

NUMMER 2 | JAARGANG 36 | JUNI 2026

De Grauer

HISTORISCH PUTTEN

VAKKUNDIG

KWALITEIT

SERVICE

Welkom

Kerkstraat 11, 3882 BM Putten
Telefoon 0341-351564
www.vandenbergoptiek.nl

Bezoek ons ook op Facebook

Spring eruit!

CALUMMA
reclame & signcenter
www.calumma.nl

Wij stoppen er
graag onze energie in!

- Gemakkelijk betalen met uw pinpas.
- 24 uur per dag, 7 dagen per week.
- Leasarijder? Bij ons kunt u ook met de Travelcard en Multitankcard tanken.

Altijd voordelig
een volle tank!

BRANDSTOF

GAS

OLIE

Ambachtstraat 16 | 3882 BB Putten | 0341-36 99 00 | www.gulikerputten.nl

Inhoud

Van het bestuur

5

Secretaris gezocht

5

Honderd jaar Christelijk Onderwijs in Putten (1899 - 1999)

6

Kort nieuws: Eerste gemeentelijk monumentschild

12

Stationsgebouw gemeentelijk monument

13

Putters Praoten

14

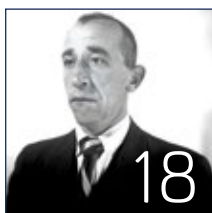
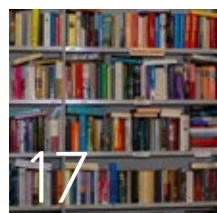

Nieuws van het PCEP

15

Oproep vrijwilligers Erfgoed Informatiehuis

15

Nieuws uit het museum De Tien Malen

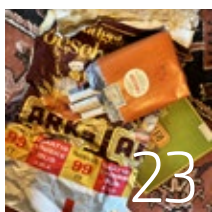
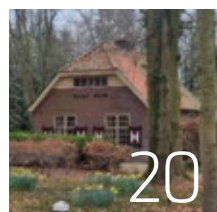
16

Nieuws uit de PHG Boekenmarkt

17

Geef deze gezichten een naam: aflevering 88

18

Gemeentelijk monument Het Boschhuis

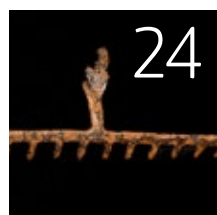
20

Museumboerderij Mariahoeve

23

Collectie museum De Tien Malen

24

De Tien Malen krijgt kunstwerken Jo Bezaan

25

Oude herinneringen herleven bij de Mariahoeve: foto-impressie

28

Colofon

31

Op de cover: Stationsgebouw aan de Stationsstraat 127-127A (gemeentelijk monument)

LEER
DANS
LEEF
LACH
VOEL

ZING MEE
*met Theater
Stroud*

www.theaterstroud.nl

Locatieverhuur
(Kinder)feestjes
Boerderijdieren

Terras
Rustpunt
Speeltuin

www.deroosendaal.nl

KAPSALON
van den Bor

Dames en heren salon

Gespecialiseerd in:

- Krullen, kleuren, knippen
- Haarverlenging/verdikking

Calcariaweg 33

3881 XE Putten

06-30712317

kapsalonbor@gmail.com

Van het bestuur

Welkom

Op het moment van schrijven is het de dag van de astronomische lente. Het voorjaar laat zich niet vastleggen; het dient zich niet aan als een aankondiging, maar als een fluistering. Het openbaart zich in het licht dat langer blijft hangen, groener kleurende bosranden en de merel die 's morgens in alle vroegte en aan het einde van de dag al het hoogste lied heeft. In dit subtiele kantelpunt tussen verleden en toekomst ontstaat ruimte voor nieuwe ideeën en hernieuwde reflectie.

In deze tijd wordt ook door velen nagedacht (of wellicht is al besloten) wat de komende vakantiebestemming wordt. Dat kan zijn van thuis blijven, een wandel- of fietsvakantie tot... En rijst de vraag, wordt het een vakantie om uit te rusten of een actieve vakantie.

Ik heb mezelf voorgenomen om de wandelschoenen aan te trekken, wat ik ook nu regelmatig doe, om Nederland verder te ontdekken via lange afstandspaden. Wandelen door de mooie natuur, van de ontmoetingen en de stilte. Daar ontstaat

dan ook vaak ruimte om na te denken over het verleden en toekomst (zinvolheid).

Spreken over de toekomst betekent onvermijdelijk ook stilstaan bij het verleden. Ons dorp draagt zijn geschiedenis niet uitsluitend in monumenten, maar juist in het alledaagse: in de bocht van een weg die ooit een zandpad was, in gevels die generaties hebben zien komen en gaan, en in verhalen die van mond tot mond zijn overgeleverd. Deze stille getuigen vormen de dragers van onze identiteit en verbinden ons, met wie wij waren en wie wij zijn.

Voor wie zich verder wilt verdiepen in dit verleden, biedt het nieuwe PCEP-onderkomen aan de Achterstraat 21, het 'Erfgoed Informatiehuis', een waardevolle plek voor ontmoeting, onderzoek en herinnering.

Ik wens u veel leesplezier en een goede zomer toe!

Henk van der Zwaag

PHG-bestuur

Secretaris (m/v) gezocht!

Veelzijdige rol

Het Puttens Historisch Genootschap is op zoek naar een betrokken secretaris (m/v) ter versterking van het bestuur. Als secretaris vervul je een belangrijke rol binnen onze stichting. Je bent onder andere verantwoordelijk voor het voorbereiden en notuleren van bestuursvergaderingen, het bijhouden van de mailbox en het archief en het bewaken van gemaakte afspraken.

Wat bieden wij?

Een zinvolle functie binnen een actieve en cultureel betrokken organisatie. Comfort: circa 80% van de werkzaamheden kan vanuit huis worden uitgevoerd. En samenwerking in een actief, enthousiast en betrokken bestuur.

Wat vragen wij?

Iemand met goede organisatorische en communicatieve vaardigheden, die be-

kend is met secretariaatswerkzaamheden, over digitale vaardigheden beschikt en affiniteit heeft met de lokale geschiedenis van Putten.

Interesse? Vragen?

Heb je interesse of wil je meer informatie? Neem dan contact met ons op via secretaris@phg-putten.nl.

We gaan graag met je in gesprek!

Honderd jaar Christelijk Onderwijs in Putten (1899–1999)

Tekst: Marja van de Klok-Schipper

Beelden: boek 'Omzien' 100 jaar Christelijk Onderwijs Putten 1899 – 1999

Terugblik

In 1999 vierde Putten een bijzonder jubileum: 100 jaar Christelijk onderwijs binnen de Vereniging voor Christelijke Nationale Scholen op Gereformeerde Grondslag. De geschiedenis van deze scholen is rijk aan verhalen, overtuiging en gemeenschapszin. Het jubileumboek verwijst er zelf naar als een "boek vol herinneringen" – geen droge opsomming, maar een warme terugblik op een eeuw die zowel ontwikkeling als volharding liet zien. Een eeuw van idealisme, saamhorigheid en geloof in de toekomst.

Eerste stappen (1899-1910)

Het fundament van het Christelijk onderwijs in Putten werd gelegd op 23 juni 1899, toen een groep betrokken dorpsbewoners, onder wie Baron Aylva van Pallandt, ds. H. van Kuik, en verschillende leden van het plaatselijke comité, de eerste Christelijke school oprichtte. Op 9 augustus 1899 opende School Hoef haar deuren, met 32 leerlingen en één onderwijzer: meester W. Feringa. Hij koos bewust voor het Christelijk onderwijs, ondanks het feit dat zijn salaris lager uitviel dan bij het openbaar onderwijs.

Het enthousiasme voor deze nieuwe richting bleef niet beperkt tot de buurtschappen. In 1903 volgde de tweede school aan de Voorthuizerstraat – later bekend als School 't Dorp – onder leiding van meester A. Veeffkind, die meer dan dertig jaar het gezicht zou zijn van deze school. Beide scholen groeiden snel; in 1905 telde School Hoef al ruim honderd leerlingen.

De benoeming van de heer Veeffkind gaat echter niet zonder slag of stoot. In de bestuursvergadering onthouden drie leden zich van stemming. Een van hen verklaart "... dat hij het niet op zijn geweten durft te nemen een Gereformeerde Hoofdonderwijzer met vrouw en zes kinderen te helpen benoemen...". Twee bestuursleden dreigen af te treden. [...] ... echter de stemmende leden hadden al-

len een voorkeur voor de heer Veeffkind. Deze wordt dan ook in de bestuursvergadering van november 1902 benoemd.

Uit 'Omzien' 100 jaar Christelijk Onderwijs Putten 1899 – 1999

Verscheidenheid en groei (1910-1930)

De eerste decennia werden gekenmerkt door discussies over identiteit en richting. Moest de vereniging zich aansluiten bij het Gereformeerd of het Christelijk Nationaal Schoolverband? In 1918 werd uiteindelijk gekozen voor afscheiding van het Gereformeerd Schoolverband, maar

de basisgedachte bleef hetzelfde: onderwijs op grondslag van Gods Woord.

In deze periode werd ook het schoolleven vormgegeven zoals Puttense leerlingen van eerdere generaties zich dat nog herinneren: onderwijs op klompen, handwer-

School 't Dorp 1926

Meester W. Feringa

Meester A. Veefkind

Meester A. Willemsen

Meester Ruitenbeek

Meester Schroor

Meester R. Korneef

Meester B. Timmer

Meester H. Büscher

Meester N. Sandberg

School Hoef 1926

ken voor meisjes, catechismuslessen in de hogere klassen, meesterlijke tucht en ouderwetse pedagogiek, en altijd: samenwerking tussen school en gezin.

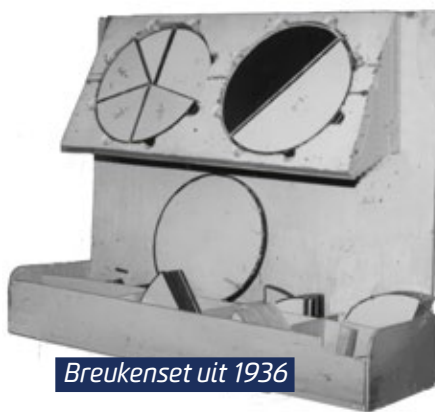
Letterlap van Johanna v.d. Ham

Veel verhalen uit het jubileumboek beschrijven levendige speelkwartieren, spelletjes als zandhappertje, de jaarlijkse Koninginnedagviering op Oldenaller en de soms strenge maar geliefde meesters.

... Meester de Jong was een ander type dan meester Feringa. In die tijd scholden de Gereformeerde jongens en de Hervormde jongens elkaar weleens uit. "Lelijke dolerende" was zo'n scheldwoord. Meester de Jong kon daar nog wel stilletjes om lachen, maar meester Feringa nam het hoog op.

Uit gesprek met mevr. Elbertsen-van Gens (1907) over school Hoef

Crisisjaren en vernieuwing (1930-1940)

Breukenset uit 1936

De jaren dertig brachten economische zorgen, maar ook nieuwe energie binnen

de scholen. Er kwamen extra lokalen, een nieuwe pomp (1916), elektriciteit (1926) en zelfs een systeem van schoelpantoffels, zodat de klompen buiten uit getrokken konden worden.

De schoolradio deed zijn intrede en ouderavonden werden standaard gecombineerd met lezingen en het tonen van leerlingenvoerwerk. Ondanks maatschappelijke onrust benadrukten de notulen uit deze periode juist saamhorigheid, plichtsbeseft en godsdienstige vorming als vaste pijlers van de schoolcultuur.

In de tweede klas hadden we Juffrouw Belksma, een Friezin. Ik weet het nog, elke middag at ze een banaan na haar brood. Ik dacht: "Wat moet ze rijk zijn. Als ik zelf groot ben en geld genoeg heb, doe ik dat ook". In die tijd had je arme gezinnen. Er waren 4 jongens en 1 meisje uit een gezin, die nooit brood meebrachten. Als iedereen gegeten had, kwamen ze rond en kregen wat over was. Ze konden het niet op.

Uit: Mijn belevenissen op school Hoef 1928-1934 door Cees van 't Klaphek

Oorlogsjaren (1940-1945)

Standvastig in donkere tijden. De Duitse bezetting drukte zwaar op de scholen. Nieuwe verordeningen verplichtten Duits

Bestuur en personeel voor school 't Dorp 1933

12a. Heeft de school door militaire bezetting, oorlogsschade, evacuatiemaatregelen, gebrek aan brandstoffen, enz. de algehele of gedeeltelijke beschikking over haar lokalen bij voortdurend of tijdelijk in 1940 gemist?

b. Zoo ja, in tijdsvolgorde en onder opgave der tijdvakken aan te geven, welke bijzondere omstandigheden aanwezig waren.

c. Voor het geval alle of enkele klassen tijdelijk gebruik maakten van lokalen in andere gebouwen, dit aan te geven onder opgave van de tijdvakken.

13a. Heeft de school de beschikking over een gymnastieklokaal?

b. Zoo ja, aan welk adres?

c. Maakt de school alleen gebruik van dit gymnastieklokaal?

d. Wie zijn eventueel mede-gebruikers? (scholen, verenigingen, enz.)

e. Indien geen gymnastieklokaal beschikbaar is, waar wordt dan eventueel lichamelijke oefening gegeven? (leegstaand lokaal, speelplaats, e.d.)

a. Ja, oost. *)

b. 10 mei. Oorlog 16-17 mei Evacuatie-16-10 en 23-24 mei. Gebouwen, maatregelen. Niet gebeurd.

a. Ja, neen. *)

b. Adres: _____

c. Ja, neen. *)

d. _____

e. werd in 1940 niet gegeven dan 30ms. In 1950 de lokalen van een paar min. in het lokaal bestaande uit armbevingen.

Fragment formulier 1940 school Hoef

onderwijs, verboden boeken van Joodse auteurs en verboden verwijzingen naar het Huis van Oranje. De scholen kwamen hiertegen openlijk in verzet: er werden twee sets notulen bijgehouden — een echte en een 'veilige' versie — en in 1942 stuurde het bestuur een duidelijke protestbrief naar de secretaris-generaal van het departement van Onderwijs.

We begonnen met telraam, potlood en papier. Na twee jaar raakte het papier op. Toen kregen we een lei met een griffel. Dat was best fijn, want als je een fout had, kon je het gauw weer uitvegen. Linkshandigheid was geen probleem. De linkerhand werd gewoon met een stofdoek op de rug gebonden.

Uit: Herinneringen uit 1940 G. Bos

De razzia van 1 oktober 1944 trof vele gezinnen in Putten en ook de schoolgemeenschappen: oud-leerlingen, vaders, zelfs leerkrachten werden weggevoerd. Toch probeerden de scholen door te functioneren: lokalen werden verwarmd met turf, handwerkmaterialen kwamen van thuis, en de school stond soms open als slaapplek voor voedselzoekers uit de Randstad.

Vervolgens gaf meester Schelling ons Duitse les. Anders moest hij, denk ik, naar het front om te strijden tegen onze bevrijders. Het werd bijna een schrift vol met o.a. aftelversjes: "Ich bin Paul" en kleine rekensommetjes, het A.B.C.

Uit: Herinneringen aan school Hoef 1941 – H. Kroon

Wederopbouw (1946-1980)

Na de oorlog volgde een vernieuwing van het onderwijs. Ouderparticipatie groeide, vrouwen met schoolgaande kinderen kregen stemrecht in de vereniging en de leerlingen aantallen stegen opnieuw. School Hoef kreeg in 1957 een nieuw gebouw; in 1954 werd de Da Costaschool geopend. Later volgden De Wegwijzer en De Pelikaan, alle onderdeel van een groeiende en levendige schoolgemeenschap.

Wandbord 50-jarig jubileum 1899-1949

Ook kwamen er nieuwe voorzieningen zoals: de schooltandarts, schoolzwemmen, schoolmelk (1956), bijlessen en toelatings-training voor vervolgonderwijs.

Sinterklaasviering school Hoef

De jaren zeventig en tachtig brachten bovendien oudercommissies, nieuwe onderwijsmethoden, integratie van kleuter- en lagere school (tot de basisschool) en vieringen zoals het 75-jarig jubileum van School Hoef (1974).

De school werd stapje voor stapje omgevormd tot een schoolgemeenschap. Daar heb je beslist ouders voor nodig. Er kwamen leesmoeders, handvaardigheidsmoeders, oppasmoeders, volksdansmoeders, bibliotheekmoeders, enz. enz. Zeer veel ouders droegen hun steentje bij.

Uit: 1973 – 1993 Herinneringen Piet Sandstra, oud-hoofd Da Costaschool.

Moderne tijd (1980-1999)

De laatste decennia van de eeuw lieten een vloeiende overgang zien naar het huidige basisonderwijs. Algemene professionalisering, invoering van computers, nieuwe bestuursstructuren en samenwerking met begeleidingsdiensten markeerden de moderne fase. De scholen bleven echter vasthouden aan hun christelijke identiteit: Bijbel, gebed en onderlinge zorg bleven centraal staan.

Aan het einde van de twintigste eeuw stonden de Putter scholen klaar voor een nieuwe eeuw — gebouwd op de schouders van generaties die hun tijd, gebeden, geld en liefde hebben gegeven aan het Christelijk onderwijs.

De ene nieuwe ontwikkeling volgt op de andere. Computers doen hun intrede op de scholen. School Hoef krijgt als eerste in 1991 via het 'Comeniusproject' twee computers. Een jaar later krijgen ook De Wegwijzer en De Pelikaan een aanvulling op het aantal computers dat ze reeds hadden. Vanuit het bestuur wordt een goede invoering van de computer in het onderwijs ondersteund middels een p.c.-privéproject voor leerkrachten.

Uit 'Omzien' 100 jaar Christelijk Onderwijs Putten 1899 – 1999

Meer lezen?

Het jubileumboek maakt deel uit van de collectie van de bibliotheek in Putten. ■

Orthodontie
praktijk *Putten*

Life is
always better
WITH A
smile

Bij orthodontiepraktijk Putten helpen
we je deskundig aan een mooi gebit

T 0341 353595

Dorpsstraat 113
3881 BC Putten

E receptie@mijnorthodontistputten.nl
I www.mijnorthodontistputten.nl

Vier uw feest of evenement
in sfeervolle zalen

W: www.deaker.nl

E: info@deaker.nl

T: 0341 351 887

VAN GANSWIJK
DAMES- & HERENMODE
WWW.VANGANSWIJK.NL

SINDS 1840 GEVESTIGD DORPSSTRAAT 1 3881 BA PUTTEN 0341-351424

KORT NIEUWS

Eerste gemeentelijk monumentschild

Primeur voor stationsgebouw

Op vrijdag 27 februari 2026 onthulde wethouder Cultuur & Erfgoed Sander van Nieuwenhuizen het eerste gemeentelijke monumentschild van Putten op het in 1930 gebouwde stationsgebouw, ontworpen door architect H.G.J. Schelling. In aanwezigheid van Luutzen Stellingwerff en Juliëtte Minczeles van de Nederlandse Spoorwegen werd het gebouw, door het aanbrengen van het schild, gemarkeerd als een officieel gemeentelijk monument.

Actiever beschermen

Het beschermen en aanwijzen van gemeentelijke monumenten komt voort uit het Erfgoedbeleid 2024-2028. Jarenlang was de aandacht voor cultureel erfgoed in de gemeente Putten beperkt, maar daar is in de afgelopen jaren een grote wending in gemaakt met het nieuwe erfgoedbeleid en een goede samenwerking met diverse partijen waaronder het Platform Cultuurhistorisch Erfgoed Putten.

Zichtbaarheid

Inmiddels heeft Putten 32 gemeentelijke monumenten (naast de vele Rijksmonumenten), waarvan 10 in de afgelopen maanden zijn toegevoegd. Later dit jaar volgen er nog meer. De gebouwen die een belangrijke plek hebben in het Puttense verleden krijgen alle het gemeentelijke monumentschild, in de stijl van het wapen van Putten met bijbehorende kleuren.

Stationsgebouw gemeentelijk monument

Het huidige stationsgebouw aan de Stationsstraat 127-127A is door het college van burgemeester en wethouders van Putten in 2025 officieel aangewezen als gemeentelijk monument. Hiermee wordt het historische pand beschermd voor toekomstige generaties.

Het eerste stationsgebouw in Putten werd gebouwd in 1863 in opdracht van de Nederlandsche Centraal Spoorweg Maatschappij. Na 13 jaar werd dit erg kleine gebouw uitgebreid zoals op bovenstaande foto is afgebeeld. Het huidige gebouw dateert van 1930 en is een ontwerp van architect H.G.J. Schelling.

Het stationsgebouw is terecht op basis van onderstaande inventarisatie van het

Gelders Genootschap aangewezen als gemeentelijk monument.

Architectuurhistorische waarde

- Het stationsgebouw is van belang voor de gemeente Putten in het algemeen en voor het dorp Putten als uniek voorbeeld een in de stijl van de Nieuwe Haagse school ontworpen stationsgebouw;
- Het stationsgebouw is van belang als onderdeel van het hoogwaardige oeuvre

van de bekende architect ir. H.G.J. Schelling die o.a. de stations van Naarden-Bussum, Zutphen en Hengelo heeft ontworpen;

- Het gebouw valt op door de nagenoeg gaaf bewaard gebleven verhoudingen en ruimtelijkheid;
- Het gebouw valt op door de zorgvuldige detaillering in vormtaal en ritmiek, zoals de forse dakoverstekken, de stalen ramen en de voor de bouwtijd vooruitstrevende typografie van de belettering van de stationsbenaming.

Stedenbouwkundige waarde

- Het stationsgebouw heeft stedenbouwkundige waarde als onlosmakelijk onderdeel van het stationscomplex van Putten, zoals dat vanaf het midden van de 19de eeuw tot stand is gekomen;
- Het gebouw heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Stationsweg.

Algemeen historische waarde

- Het stationsgebouw is van algemeen historisch belang voor de gemeente Putten en voor het dorp Putten in het bijzonder als uitdrukking van de ontwikkeling van de infrastructuur i.c. de

spoorwegen vanaf het midden van de 19de eeuw;

- Het stationsgebouw is tevens van algemeen historisch belang voor de gemeente Putten en voor het dorp Putten in het bijzonder omdat het station het laatste was dat de als gevolg van de Razzia van Putten de niet-teruggekeerde mannen op 2 oktober 1944 van Putten zagen. Ze werden per trein via Kamp Amersfoort weggevoerd naar Duitsland.

Plaquettes

Op de buitengevel van het stationsgebouw

bevinden zich twee plaquettes die herinneren aan de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog.

De eerste plaquette is aangebracht ter nagedachtenis aan vier personeelsleden van de Nederlandse Spoorwegen, die tijdens de bezettingsjaren door oorlogshandelingen zijn omgekomen.

De tweede verzinkt metalen plaquette is in 2021 aangebracht op initiatief van de Stichting Oktober 44 en herinnert eraan dat de slachtoffers van de razzia van maandag 2 oktober 1944 vanaf dit station naar kamp Amersfoort zijn afgevoerd.

Putters Praoten: 'JE MOEN NIE ALLES GLEUVEN WAT DE MINSSEN ZÈGEN'

Tekst: Johan Gri(e)ft

Vrogger kwam je an je nietjes deur wa'je heurden en wat deurverteld worden. Bie ons thuus was dus steevast de vraag a'je ares 'eweest waren: *Hei je nog nies?*

Net as Al tegenworig ko'je daor toe ok nie altied op vertrouwen.

't Begos meestal zo dat as de eersten iets deurvertelden over de een of aar, dat dee persoon tegen de tied dat de minsse an de are kant van ut darep ut heurden al zowat begraven was.

Ik het dat warekelijk zellef mee'emaakt.

Ut was zo dat bie mien thuus, we waren al 'etrouwd en woenden an de Husselsesteeg, de jongens van mien loodgieter de zinken geuten vervangen ha'n. Ik had mit ze

of'espreken da'k bie heulie op kantoor zou kommen ofrekenen. Handje contantje.

Noen wil ut geval da'k doorvur een bezeukjen brocht an mien vaor en moe an de Niekarekerstraot. Ik vertelden heulie dat de geuten vervangen waren en da'k de jongens van de loodgieter nog effen mos gaon betalen. Komt mien moe mit 't verhaol. Ze zeit: *Da's toch ok wat. De vaor van dee jongens is gisteren 'esturven.* Ik zèg tegen mien moe: *Da's goed da'k 't weet, want ik zou vandaag of maren nog effen gaon ofrekenen mit de jongens.*

Dus ik daor een paar dagen laoter nortoe, mit een toch wel lichtelijk zwaor gemoed. Kom daor binnen bie heulie op kantoor. Allebei de jongens waren d'r toevallig ok nog. Ik het de jongens notuurlijk netjes 'econdoleerd zoas ut heurt mit hun overleden vaor. Zeit dee enen: *Man, onze vaor is*

helemaal nie 'esturven. Stareker nog, hie is vanmirreg weer thuus'ekommen uut ut ziekenhuus.

Ik docht da'k deur de groend gung. Ik zèg: *Man, wat vien ik dat vervelend. Och, zeit dee enen, geeft nie man, je bin de zesden al dee ons condoleert.*

Kom ik een dag loater bie mien moe. Zèg ik tegen heur: *Jie bin ok een mooien. De vaor van dee jongens is helemaal nie 'esturven. Weet je wat ze zeit: O ja, dat ha'k je nog willen zègen, hie is niet dood, hie leeft nog en hie is warempel weer thuus. 'k Zèg: Dat ha'je m'n ok wel effen maggen vertellen. Zeit zie: 'k Docht, da'je ut al wel 'eheard han.*

De moraal van dit verhaol: je moen nie alles gleuven wat de minsse zègen. Dat was vrogger zo, mar noen zeker niet minder waor, mit al dee nie'egheid. ■

Tekst: Johan Grift

Beelden: Johan Grift / Jibbe van Bekkum

Ondertekening

Op 26 maart jl. hebben de eigenaar Aalt van den Hoorn van het pand aan de Achterstraat 21 en Jan van den Hoorn en Aart van de Mheen, resp. voorzitter en penningmeester van het Puttens Historisch Genootschap (PHG), de gebruikersovereenkomst voor het Erfgoed Informatiehuis ondertekend.

De ondertekening vond plaats op de locatie aan de Achterstraat 21 en biedt onderdak aan de bij het Platform Cultuurhistorisch Erfgoed Putten (PCEP) aangesloten erfgoedpartijen. Dit zijn naast het PHG achtereenvolgens de Bekenstichting, Museumboerderij Mariahoeve, Museum De Tien Malen, Molen 't Hert, het Putter Stoomgemaal, de Stichting Oktober 44 en Landgoed Schovenhorst.

Eigen honk

We zijn verheugd dat, na een lange periode van overleg met de PCEP-deelnemers, de gemeente en de eigenaar van het pand, deze erfgoedpartijen in Putten nu een eigen honk hebben waar zij zich kunnen presenteren. Verder kunnen onze inwoners en toeristen in het Erfgoed Informatiehuis terecht voor het Verhaal van Putten en informatie over de oorlogsgeschiedenis van Putten. Omdat met name het PHG en de Stichting Oktober 44 tot nu toe geen eigen fysieke plek hadden om samen te komen, zullen zij het meest gebruik gaan maken van het Erfgoed Informatiehuis. Het

Erfgoed Informatiehuis biedt ook onderdak aan de werkgroepen van het Puttens Historisch Genootschap.

Het moet vooral een plek zijn waar mensen, die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van Putten, zich kunnen laten informeren en elkaar kunnen ontmoeten.

Beleving en kennisdeling

In het Erfgoed Informatiehuis hopen de Erfgoedpartijen zo hun erfgoedlocaties nog beter voor het voetlicht te brengen en belangstellenden te motiveren om hun en de vele erfgoedlocaties die Putten rijk is te bezoeken, zodat de verhalen en informatie over de geschiedenis van Putten aan onze jeugd, inwoners en toeristen worden doorverteld en mogen voortleven.

Werkgroep Presentatie

Onder aanvoering van de projectgroep, een samenwerking van de gemeente en het PCEP, is op 8 april jl. de werkgroep Presentatie van start gegaan met de presentatie en vormgeving van het Erfgoed Informatiehuis. De komende tijd wordt nog nagedacht over onderwerpen, zoals openingstijden en bemensing van het Erfgoed Informatiehuis. Mocht u naar aanleiding van dit artikel zo enthousiast zijn geworden dat u zich als vrijwilliger voor het Erfgoed Informatiehuis wilt aanmelden dan kan dit via: secretaris@phg-putten.nl. Voor het komende zomerseizoen verwachten we officieel open te gaan voor het publiek.

Afhankelijk van de verdere ontwikkeling door de projectgroep wordt op een later moment beslist of het Erfgoed Informatiehuis op deze locatie blijft of dat het in de toekomst wordt ondergebracht in bijv. de bibliotheek.

Over de verdere ontwikkelingen houden wij u graag op de hoogte. ■

Oproep vrijwilligers Erfgoed Informatiehuis!

Voor de bemensing van ons kersverse nieuwe Erfgoed Informatiehuis aan de Achterstraat zijn wij op zoek naar vrijwilligers die:

- Affiniteit hebben met de geschiedenis van Putten
- Het leuk vinden om verhalen te vertellen en te horen
- Iemand die het agendabeheer op zich wil nemen
- Iemand die het beheer van het Erfgoed Informatiehuis op zich wil nemen.
- Gastheren en -vrouwen die tijdens de openingstijden bezoekers willen ontvangen
- Personen die af en toe huishoudelijke taken, zoals boodschappen en schoonmaak op zich willen nemen

Mocht u het leuk vinden om aan een van de hiervoor genoemde taken uw steentje te willen bijdragen, stuur dan even een berichtje naar secretaris@phg-putten.nl, dan nemen wij contact met u op.

Nieuws uit het museum De Tien Malen

Tekst: Peter Vink (06-51179335)

Informatief en interessant

Sinds 1 april schenken we in ons museum aandacht aan Cornelis Jetses, de veelzijdige tekenmeester. Bij velen beter bekend als de man van Het leesplankje Aap Noot Mies en Ot en Sien en verder als illustrator van onder andere veel lesboekjes voor lagere school kinderen. Heel informatief en interessant om een inkijkje te nemen in het leven van deze illustrator.

Puzzeltocht

We hopen dit seizoen ook veel schoolleerlingen te krijgen met name met het oog op de Jetses expositie. Ook hebben we voor kinderen die op bezoek komen een leuke Jetses puzzeltocht.

Project MOL

Dit voorjaar zijn we met ons Museum Op Locatie geweest (project MOL). In zorginstellingen verzorgen we presentaties met beelden van oud Putten, en kijken en werken met oude voorwerpen zoals een koffiemolen, weckpotten, koken op een petroleumstel, kinderboekjes uit grootmoederstijd (zoals W.G. van de Hulst) etc.

OPROEP

We kijken ook vooruit. Zo willen we half december 2026 – begin januari 2027 weer een Kerstexpositie organiseren. Dit jaar hebben we het voornemen de inrichting op een andere wijze in te vullen. We hebben circa 10 staande vitrinekasten. U mag die vullen!!! Als u een bijzondere collectie voorwerpen heeft met betrekking tot KERST laat het ons dan alstublieft weten. We stellen tijdelijk één vitrinekast ter beschikking voor het exposeren van uw voorwerpen met uw verhaal daarbij. Kerst op z'n Puttens.

Suggestie wisselexpositie 2027?

Ook zijn we al bezig met de wisselexpositie 2027. Als u suggesties heeft, laat het ons dan weten.

Tot zover de berichtgeving vanuit het museum De Tien Malen. Dit keer met twee uitdagingen voor u: de persoonlijke vitrinekast tijdens de Kerstexpositie en ideeën voor de wisselexpositie 2027.

We horen graag van U, mailt u maar naar info@detienmalen.nl

Openingstijden

Periode

Woensdag 1 april t/m zaterdag 31 oktober 2026

Elke woensdagmiddag t/m zaterdagmiddag van 13.30 tot 16.30 uur.

In de maanden juli en augustus ook op dinsdagmiddag open!

Entree is gratis voor PHG-donateurs en houders van de museumjaarkaart.

Historisch Museum De Tien Malen (op Landgoed Schovenhorst)
Garderenseweg 97
3881 NC PUTTEN

Wees welkom!

Nieuws uit de PHG Boekenmarkt

Tekst: Henk van der Zwaag

Beeld: Jibbe van Bekkum

Extra openingsdagen

Wanneer u dit leest, begint al bijna het zomerseizoen. De PHG Boekenmarkt is in de maanden juli en augustus wekelijks 4 dagen open en in de weken met de Curiosamarkt (op dinsdag) zelfs 5 dagen. De afgelopen maanden was de belangstelling voor de winkel groot en de verkoop heeft dezelfde stijgende trend. Steeds meer klanten weten onze boekwinkel te vinden.

Goede doel

De opbrengst van de verkochte tweedehands boeken wordt volledig gebruikt ter ondersteuning van onze twee musea (Museumboerderij De Mariahoeve en Historisch Museum De Tien Malen) en het Puttens Historisch Genootschap. We hebben daarnaast ook cd's en lp's in onze brede, gevarieerde collectie. Met uw aankopen steunt u lokale erfgoedinstellingen.

Sla uw slag

Boeken krijgen bij ons een tweede leven. Kom

langs in onze ruime winkel en bekijk in alle rust onze grote voorraad (14.000!) goede tweedehands boeken. Kom snuffelen en sla uw slag!

Wanneer open?

De standaard openingsdagen zijn woensdag, vrijdag en zaterdag.

In juli en augustus zijn we ook standaard op de donderdag open en (tijdens de Antiek- en Curiosamarkten, 28 juli, 11 augustus en 25 augustus) ook op dinsdag. De Boekenmarkt aan de Dorpsstraat 23 is open van 10:00 tot 16:00 uur.

Boeken over?

Voor een goede voorraad boeken is de inbreng van uw (gelezen) boeken zeer gewenst! Gaat u opruimen of u zit er mee verlegen, uw boeken zijn dus van harte welkom bij de PHG Boekenmarkt. Neemt u in dat geval even contact op met Ep Jansen (06-81208580) of Peter Vink (06-51179335).

Waar staat deze zomer de PCEP-kraam?

De kraam van het Platform Cultuurhistorisch Erfgoed Putten (PCEP) is deze zomer te vinden:

- op vrijdag 24 juli, 7 en 21 augustus op de Puttense Braderieën (marktkraam voor het Erfgoed Informatiecentrum aan de Achterstraat 21)
- op dinsdag 28 juli, 11 en 25 augustus op de Antiek- en Curiosamarkten en
- op 25 augustus op het Oogstfeest op het veld bij de Mariahoeve.

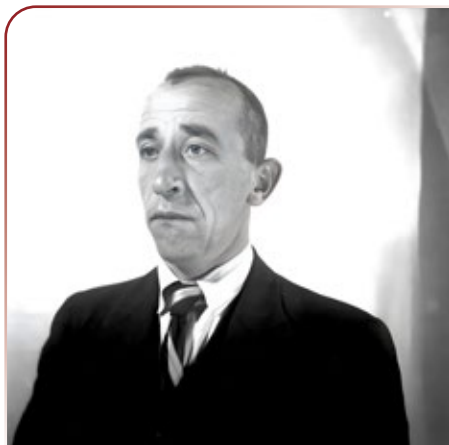

Geef deze gezichten een naam

AFLEVERING 88

Tekst: Marco Kleijer

Fotografie: eigen foto's/archiefbeeld

Uitgelicht

In dit deel van "Geef deze gezichten een naam" willen we Hein Trip uitlichten.

Hein werd op 8 juli 1906 geboren in Putten. Zijn moeder was Gerritje Trip, dochter van Hein Trip en Anthonia Maria van Dompsele. De vader is onbekend.

Van Hein hebben we twee pasfoto's waarbij hij door 28 personen werd herkend.

Hein trouwde op 10 november 1939 in Putten met Aagje Bakker. Zij was een dochter van Tijs Bakker en Johanna Geertruida van Beek. Van Aagje hebben we ook een pasfoto waarbij ze door 4 personen werd herkend.

Postbode

Hein Trip was bekend als postbode/brievenbesteller in Putten. Nico van Boeijen schreef in 2015 twee stukjes in De Graver over Hein Trip: *"een bijzonder mens, die met humor door het leven ging, keurig in uniform als postbode bij de P.T.T. ... en praten over anderen was er nooit bij, hij riep altijd 'APOEA' en liep door."*

Hetzelfde hout

Hein had dat niet van een vreemde. Zijn opa, ook Hein Trip genaamd, was eind 19^e eeuw postbode in Putten. Over zijn karaktereigenschappen lezen we in De Harderwijker van 10 mei 1919 het volgende:

"Een van de meest bekende personen in de gemeente Putten is zeker wel onze oude Hein Trip. Tot voor enkele jaren kwam Trip in elk huis. Als brievenbesteller was hij bij iedereen bekend. Hiér bracht hij goede, dáár slechte tijding, maar wat hij ook bracht, Trip werd door iedereen vriendelijk ontvangen. Overal was hij welkom, omdat hij van niemand kwaad zei en ook niemand ooit eenig leed zou aandoen."

Ik stel mij voor dat zijn kleinzoon uit hetzelfde hout gesneden was en daarom ook een graag geziene persoon was.

In de genen

"Het zit in de genen" zeggen we wel eens, om aan te duiden dat een gewoonte of talent door meerdere generaties heen terug komt. Bij de familie Trip zal dat het bezorgen van post zijn geweest. Opa Hein begon zijn carrière als postbode in 1865. In 1904 volgde zijn zoon Willem in zijn voetsporen. In 1941 werd kleinzoon Hein benoemd als brievenbesteller, hij was toen al enkele jaren in dienst als hulpbesteller.

Opa Hein

Over de lange loopbaan van opa Hein lezen we in De Harderwijker van 21 maart 1924 het volgende artikel, het geeft een goed beeld van hoe de postbezorging er eind

19^e eeuw in Putten aan toe ging:

"Maandag 31 Mrt. hoopt onze oude brievenbode H. Trip zijn tachtigste verjaardag te vieren. Toen ons dit ter oore kwam, zijn we deze dagen bij hem op bezoek geweest. Het leek ons aardig iets te kunnen vertellen uit 's mans loopbaan. Trip is n.l. een persoonlijkheid, zóo bekend door de geheele gemeente, dat we met zekerheid kunnen zeggen, dat ons relaas een ieder zonder uitzondering zal interesseeren."

Oorspronkelijk had Trip het beroep van zijn vader, schoenmaker, gekozen en oefende dat verscheidene jaren uit, eerst alhier, later te Kampen, Epe en Nijkerk, voor hij zijn bestemming als eenigste postbode alhier zou volgen. In 1865 werd hij door den postmeester Kuffer, Hulpkantoorhouder, als brievenbode aangesteld. Die aanstelling was voor rekening van den postmeester, die het salaris van de bodes uit zijn eigen inkomsten moest betalen. Het tractement van H. Trip bedroeg f 2 per week, doch hij kon er zijn oude werkzaamheden bij blijven waarnemen, tenminste zoo daar tijd voor was, want de nieuwe bode moest de gemeente geheel alleen van Oost tot West en van Zuid tot Noord doorkruisen. Wel beteekende de brievenposterij in dien tijd niet zoveel. Als bijzonderheid deelde Trip ons mede, dat er in de buurtschap Huinen slechts 2 ex. van de toen reeds lang verschijnende Nijkerksche Courant werd bezorgd, n.l. bij den meester en bij den heer Jac. v.d. Kamp. De echtgenoot van Trip moest de post in het dorp bezorgen en genoot daar een belooning van f 1-. Driemaal daags werd de post van den trein gehaald door een gepensioneerde, die daarvoor een belooning ontving van f 1.25 per week. Op een dag, dat het heel erg gesneeuwd had, wilde deze gepensioneerde des avonds niet naar den trein van 8 uur, daar er haast geen doorkomen aan was. De post moest echter toch gehaald worden en de oude heer Kuffer vroeg den bode Trip of deze zich met dien taak wilde belasten; hij zou daarvoor een extra belooning ontvangen. Tot over mijn knieën zakte ik door de sneeuw, vertelde ons de oudgediende; de

trein was veel te laat en terug kon ik haast niet meer, want ik ging er op sommige plaatsen tot mijn middel in. Het werd des nachts half drie, dat ik het dorp weer bereikte. En de belooning Trip, viel die nog al mee? Nou mijnheer, ik kreeg er voor: een half pond tabak van drie stuivers."

Het artikel besluit met: *"Trip is ruim 38 jaar in dienst geweest van de posterijen en geen der tegenwoordige bestellers zullen zooveel voetstappen in de gemeente hebben liggen. Als hij al de afstanden eens had aangeteekend, die hij heeft afgetrippeld, zouden we aan kilometers een getal met veel nulletjes krijgen."*

Kleinzoon Hein

Over kleinzoon Hein Trip heb ik helaas weinig kunnen vinden. Ik neem aan dat oudere Puttenaren nog herinneringen aan hem als postbode zullen hebben. Ik stel me zo voor dat Hein zijn werk voor de PTT jarenlang plichtsgetrouw en in alle eenvoud, door weer en wind, heeft uitgevoerd. Voor anekdotisch materiaal verwijs ik naar de twee eerdergenoemde artikelen van Nico van Boeijen in De Graver van september en december 2015. Daaruit wil ik nog het volgende citeren om een beeld te schetsen van hoe Hein in het leven stond: *"Aan*

het einde van de rit, kreeg hij bij Roel de Gier zeker drie sigaretten en dan "apoea", de pet ging af, de rokerij er in en "op naar Steven van Boeijen" riep hij dan. Ook daar werd de post persoonlijk afgegeven met de wetenschap dat gevraagd werd: "een sigaar groot, of twee kleintjes?". Na even denken "doe toch maar een grote voor de zondag", de pet ging af, heel voorzichtig kreeg de sigaar een plekje "apoea" en Hein ging de deur weer uit."

PTT-personeel

In het boekje "De Puttenaren 2" van G. Huisman vinden we een foto uit 1946 van het toenmalige PTT-personeel in Putten. Op de onderstaande foto zien we Hein, staand als derde persoon van rechts, voor het postkantoor aan de Dorpsstraat.

Overlijden

Hein overleed op 29 augustus 1958 op 52-jarige leeftijd en ligt, samen met zijn vrouw, begraven op de Nieuwe Algemene Begraafplaats aan de Engweg in Putten in graf BIII 21. Een grafsteen is helaas niet meer aanwezig.

Zijn overlijden kwam geheel onverwacht zo lezen we in het Veluws Nieuwsblad van 4 september 1958:

"Vrijdagavond is in Salem, waar hij, na zijn dienst, werd opgenomen wegens een ontsteking in het hoofd, op 52-jarige leeftijd plotseling overleden de heer H. Trip, besteller bij de PTT alhier. De heer Trip was in Putten 'n populaire figuur: steeds opgewekt en geneigd tot een grapje was hij bij ieder gezien. Men zal Hein Trip, zoals hij wordt genoemd, dan ook inderdaad missen. Vóór de wedstrijd SDC-DTS werd zaterdagmiddag een minuut stilte in acht genomen, waarmee SDC de trouwe supporter en sportvriend herdacht." ■

*Heeft u een vraag of tip voor de rubriek **Geef deze gezichten een naam?***

Neem dan contact op met Marco Kleijer 06-22726857, marco.kleijer@vrogger.nl of Tijs van den Brink 0342-418503, t.brink1@upcmail.nl

Gemeentelijk monument Het Boschhuis

Tekst: Bert Klompenhouwer

Beelden: archief Geldersch Genootschap

Het Boschhuis is door de gemeente Putten aangewezen als gemeentelijk monument, mede gezien de historische waarde en ligging van dit karakteristieke pand aan de Postweg 58. Het Boschhuis is gebouwd in 1930 als boswachterswoning. Het Boschhuis is meer dan 50 jaar bewoond geweest door Peter Kieft. Hij heeft in deze periode zijn werk verricht als boswachter en rijksveldwachter in het Putterbos.

Eigendom

Het Putterbos heeft een rijke geschiedenis die teruggaat tot in de middeleeuwen, destijds bekend onder de naam "Het malebos van Putten". Het Putterbos en het Boschhuis zijn vanaf eind jaren tachtig in bezit geweest van Familie Struijk. Inmiddels is het Putterbos in eigendom van de Gemeente Putten en is het Boschhuis particulier bezit geworden.

Motivatief Geldersch Genootschap

- *Het Boschhuis is een goed en gaaf bewaard voorbeeld van een sobere, maar zeer zorgvuldig ontworpen woning uit*

1930. Het pand heeft veel architectonische details die kenmerkend zijn voor de bouwperiode.

- *Het Boschhuis ligt aan een van de belangrijkste historische uitvalswegen van Putten, de Postweg – die hier door het Putterbos leidt – en speelt op deze plek een beeldbepalende rol.*
- *De boswachterswoning verwijst naar de ontwikkelingsgeschiedenis van dit deel van het landschap rondom Putten.*
- *Het pand is vanaf de bouw in 1930 54 jaar lang bewoond geweest door Peter Kieft en zijn gezin. Peter Kieft was vanwege zijn functie als boswachter van het Putterbos en onbezoldigd rijksveldwachter een bekende en gerespecteerde figuur in Putten. Daarnaast is het Boschhuis – onder hoede van Peter Kieft – tijdens de Tweede Wereldoorlog voor velen een veilige haven geweest.*

Beschrijving pand

Het pand is grotendeels in oude originele staat gebleven. Binnen zijn de oorspronkelijke schouwen nog aanwezig. Zo zijn ook de balkenplafonds, paneeldeuren,

tegelvloeren en kozijnbetimmeringen bewaard gebleven. Buiten zijn er nog veel oorspronkelijke details aanwezig, zoals bijvoorbeeld de luiken met zandlopers en de kruisroede verdeling van de kozijnen. Boven in de voorgevel zijn de metalen letters met de naam van het huis: BOSCHHUIS duidelijk zichtbaar. Direct achter de woning bevindt zich nog de oude, houten schuur.

Site gemeente (putten.nl)

Op de site van de gemeente Putten lezen we:

Het Boschhuis heeft een bijzondere rol in de Puttense geschiedenis. In de jaren dertig was het Putterbos erg ontoegankelijk. Boswachter Pieter Kieft, die er als boswachter vanaf 1930 zijn hele leven woonde, legde nieuwe wegen aan en bracht hiermee de bospercelen tot stand zoals we ze nu nog kennen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn vanuit het Boschhuis vele Puttenaren geholpen. Tijdens de beruchte razzia in oktober 1944 bood Peter Kieft een veilige haven aan Puttenaren en evacués uit Arnhem. ■

Museumboerderij Mariahoeve

Tekst: Gerard van Eijden

Beelden: Jibbe van Bekkum

weer weg te geven, zullen we nooit meer weten. De vondst van Koos levert wellicht een ander kijk op het tabaksgebruik van de erven Van den Brink. Gezien het feit dat de sigaren en sigaretten zo overduidelijk verborgen werden gehouden voor de medebewoners van Kiefveldersteeg 11, rijst het vermoeden dat niet iedereen van het gebruik ervan op de hoogte mocht zijn...

Deze vondst houdt het verhaal van Geertje, Steventje en Maria levendig. Het pakketje heeft dus al meer dan zestig jaar verborgen gelegen op die planken boven het halletje. Ook de verkoopprijs van 1 gulden en 70 centen was nog duidelijk leesbaar. Heel anders dan de € 13,10 die nu voor zo'n pakketje betaald moet worden...

Rookwaren

De geschiedenis van de drie gezusters van de Mariahoeve is voor een groot gedeelte bekend. Dat komt door het geweldig mooie boek dat Brand Overeem en Bert Paasman hebben gemaakt: *Mariahoeve Drie gezusters en de strijd om het bestaan*. Dat komt door het aanvullende boekwerk *130 x de Mariahoeve Putten* van Gijs de Vries. Dat komt door de verhalen van de mensen die de zussen hebben gekend en meegemaakt: de burens, de wijkzusters, de leveranciers van het veevoer, etc. Dat komt ook door alles wat gevonden is in en rond de boerderij tijdens het restauratieproces. Het uitdagende van de Mariahoeve is dat er nog steeds nieuwe verhalen ontstaan. Vooral door nieuwe informatie van personen die hen persoonlijk gekend hebben. Maar heel soms vinden we ook iets nieuws in de boerderij zelf.

Zo is de onvolprezen Koos Meijer de afgelopen winter flink aan het schilderen geweest in de boerderij. Dat was hard nodig om de boerderij in de huidige staat te kunnen behouden. Toen Koos het houten plafond in het halletje tussen de goot, de heerd en de deel loshaalde, viel er iets op de

grond. Het bleek een vervuild maar heel intact doosje Ritmeester sigaren te zijn. Met nog een paar in cellofaan verpakte sigaren erin. En er bleek ook nog een in een omslag van Arks Beschuit verpakt pakketje gevallen te zijn. Nadat Koos het voorzichtig geopend had, bleek er een pakje Caballero sigaretten in te zitten. Met zelfs nog een paar sigaretten erin. Zorgvuldig onderzoek leverde op dat het pakje uit 1960 stamt.

We weten dat de zussen tabak verbouwden in hun moestuin. Er staan zelfs nog steeds tabaksplanten in de moestuin. En er hangen ook tabaksbladeren aan de hiltribben in de schuur. Vroeger werd er rond Nijkerk best veel tabak verbouwd. Maar voor zover wij weten, heeft niemand de zussen, of hun broer Gerrit, ooit zien roken. Wel hebben wij van een museumbezoeker die de zussen gekend heeft, gehoord dat Geertje af en toe pruimde. Ze hadden wel altijd rookwaren in huis, omdat iemand bij een bewezen dienst beloond moest worden. En als Gerrit op woensdag de rekening van de veearts ging betalen kreeg hij altijd een sigaar. Zo zijn veeartsen! Of hij vervolgens die sigaar zelf oprookte of bewaarde in een doosje om die

Collectie museum De Tien Malen

Tekst: Commissie Acceptatie en Onderhoud roerende monumenten

Foto's: Jibbe van Bekkum

Uitbreiding permanente collectie

Ons museum heeft de permanente collectie uitgebreid met twee schenkingen: een tuinhark en een spijker, beide handgesmeed.

Smeedijzeren tuinhark

Handgesmede ijzeren tuinhark met 12 tanden die licht naar binnen zijn gebogen en eindigen in een punt. De steelhouder is gedeeltelijk weggeroest. De hark is in de grond gevonden tijdens graafwerkzaamheden bij de boerderijwoning aan de Garderenseweg 172 in Putten, op de grens met Garderen.

Een tuinhark met een rechte ronde steel wordt gebruikt in de groente- en bloementuin, maar ook op zaterdagmiddag om het erf netjes aan te harken voor de zondag. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er op de vindplaats van de hark heel wat meters geharkt door Alie Oudelaar. Alie is geboren en getogen op het boerderijtje, dat destijds tot het Landgoed Schovenhorst behoorde. In de latere jaren is het eigen-

dom overgegaan naar Theo Oudemans en mochten Alie en haar ouders er tot hun dood wonen. Alie overleed in 2016.

Alie harkte elke zaterdagmiddag alle paden met keurige strepen tot het er bij wijze van spreken 'spik en span glom' en de rechte strepen ook echt recht waren. Ook zonder een sprietje onkruid natuurlijk. Op zich niet geheel ongebruikelijk. Echter, als Alie op zaterdagavond visite had gehad, liep ze bij het afscheid met de gasten naar het hekje en pakte daarna direct de hark weer. Alle voetstappen liet ze keurig verdwijnen door met de hark de rechte strepen te herstellen. Tenslotte moest het op zondagochtend een pad zijn met rechte 'streepjes'!

Naast het wegharken van afgefallen blad en dergelijke, kun je je nu afvragen wat het doel is van het trekken van lijntjes op het erf. Toen de terreinen bij een boerderij of huis nog niet bestraat waren, was een net aangeharkt erf een vertrouwd beeld op zondag. Was het een kwestie van properheid? Zorg en

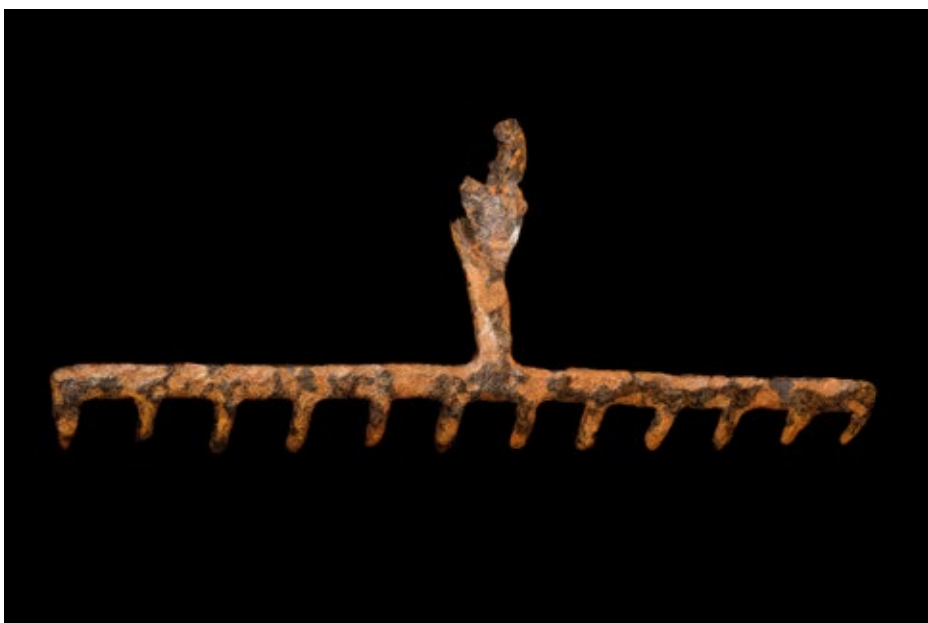
aandacht voor je omgeving? Of staat het voor discipline, orde en trots? Velen zullen deze routine op zaterdagmiddag nog wel kennen.

Smeedijzeren spijker

Handgesmede ijzeren spijker met een lengte van 22 cm. De spijker heeft een afgeronde, vrij platte kop met een diameter van 37 mm en een ronde schacht die niet helemaal taps toeloopt in de punt. Halverwege is de spijker wat dikker en loopt daarna hoekig, taps toe in de hoekige punt. De spijker is in 2018 in de grond gevonden tijdens graafwerkzaamheden bij de boerderijwoning aan de Garderenseweg 172 in Putten, op de grens met Garderen. De spijker is minimaal 125 jaar oud.

Tot in de 19e eeuw maakte men alleen gesmede spijkers. Daarna is men nagels gaan vervaardigen uit ijzerdraad (dat is theoretisch het verschil tussen een spijker en een nagel). Rond 1850 bestonden er meer dan twintig soorten verschillende spijkers, variërend in lengte, gewicht en vorm.

De smid vervaardigde de spijkers vanuit een gloeiende dunne ijzeren stang, waar met een hamer een punt aan werd geslagen. Op lengte werd dan de spijker van de staaf verwijderd. De kop van de spijker werd ten slotte met behulp van een mal geslagen. (Bron: Wikipedia)

De Tien Malen krijgt kunstwerken Jo Bezaan

Tekst: Commissie Acceptatie en Onderhoud roerende monumenten

Foto's: Jibbe van Bekkum

Schenkingen

In april 2024 heeft het echtpaar Jan en Marjan Nekkers uit Amersfoort een potloodtekening uit 1917 van de Puttense kunstenaar Jo Bezaan geschonken aan Museum De Tien Malen. Deze verzamelaars van kunst op papier hadden inmiddels meer dan 500 kunstwerken aangeschaft en zij besloten te stoppen met het verzamelen. Delen van de Nekkers-Kapitein-Collectie werden ter overname aangeboden aan de leden van Erfgoed Gelderland teneinde de werken een goede en verantwoorde bestemming te geven.

Potloodtekening 'Boerderij in het bos'

Museum De Tien Malen merkte op dat er een tekening van Jo Bezaan tussen de aangeboden kunstwerken werd genoemd. We hebben direct een gemotiveerde aanvraag naar de familie Nekkers gezonden, waarop zij direct positief reageerden. Zo mochten wij een potloodtekening toevoegen aan onze collectie. De geschonken potloodte-

kening heeft als titel 'Boerderij in het bos'. Jo Bezaan heeft van 1921 tot 1952 aan de Postweg in Putten gewoond en gewerkt. De tekening uit 1917 is waarschijnlijk niet in Putten gemaakt. De tekening is een doorkijkje over een akker en tussen de bomen door zien we de zijkant van een boerderij. Enkele delen van de boerderij zijn zichtbaar: dak, schoorsteen, raam met luiken. Het werk is ingelijst met grijs passe-partout, glas en een zilverkleurige lijst.

Boek 'Jo Bezaan grafies werk'

Jan en Marjan Nekkers schonken tevens het boek 'Jo Bezaan : grafies werk' uit 1977 dat een overzicht geeft van het grafisch werk van Bezaan. Naast een beschrijvende catalogus, bevat het boek 125 reproducties, 5 foto's en 3 originele prenten: houtgravure 'Korenoogst', droge naald 'Boom op boereinerf' en houtsnede 'Boer wist zijn gelaat'. Het boek, met nummer 494, is een bibliofiele uitgave met een oplage van 750 genummerde exemplaren.

Twee droge naald etsen

Enkele weken later nam het echtpaar Nekkers contact met ons op, daar zij nog twee andere kunstwerken van Jo Bezaan in hun collectie hadden ontdekt, die zij aan Museum De Tien Malen zouden willen schenken.

In mei 2024 ontvingen wij de droge naald etsen 'Paard in landschap met bomen' en 'Carcassonne'. Het werk 'Paard in landschap met bomen' is uit 1950 en is een afbeelding van een paard met bomen op de achtergrond. De prent zit in een wit passe-partout.

Het werk 'Carcassonne' is uit 1951 en stelt een zicht voor op de Cité van Carcassonne, een middeleeuwse vestingstad in Zuid-Frankrijk. Afgebeeld is het Chateau Comtal, een middeleeuws fort binnen de stadsmuren. Op de voorgrond een grasveld met twee bankjes. Jo Bezaan maakte in 1951 samen met zijn vrouw Tine een reis door Zuid-Frankrijk waar hij veel tekeningen

heeft vervaardigd. De prent zit in een wit passe-partout.

Welcome aanvullingen

De schenkingen van het echtpaar Nekkers-Kapitein zijn zeer welkome aanvullingen op onze collectie. De intentie om erfgoed terug te brengen naar de plaatsen waar ze 'thuis-horen' is bewonderingswaardig. Helaas zien we herhaaldelijk dat kunstwerken van Jo Bezaan verhandeld worden en buiten de grenzen van Putten terecht komen. Het spijt ons zeer dat wij niet de financiële middelen hebben om dit te voorkomen. Schenkingen aan ons museum zijn zeer welkom. ■

Meer informatie over Jo Bezaan:

Johannes Bezaan [1894-1952] werd één met de Puttenaren / Bert Paasman // Putters en Puttenaren 2. – Amersfoort : Spitwerk, 2022. – p. 44-53

Jo Bezaan: grafies werk / Michael van Hoogenhuyze, Frans Montens. – Leiden : De Bange Duivel, 1977. – 238 p. ISBN 9080000760

Johannes Bezaan: 1894-1952 kunstenaar en archeoloog / Evert de Graaf // Website Mijn Gelderland

Johannes Bezaan: 1894 – 1952 | Mijn Gelderland

WIJ MAKEN GESCHIEDENIS
Bouw jij met ons mee?

T. +31 341 353 829 E. info@jansentechniek.nl

JANSEN
 TECHNIK | CONTROL SYSTEMS

van de Mheen

Grondwerken b.v.

- afvalinzameling en verwerking
- verhuur containers (afval-, opslag- en rolcontainers)
- zand-, grind-, mijnsteen- en gebroken puinhandel
- grond- en sloopwerken
- verhuur grondverzetmachines, mobiele zeef en puinbreker

Tel 0341-356050

3882 NH Putten

Stenenkamerseweg 20

info@vandemheengrondwerken.nl

www.vandemheengrondwerken.nl

H. van Hunen

**SERVICE OP NIVEAU KRIJGT U
 BIJ ONS AL 85 JAAR KADO**

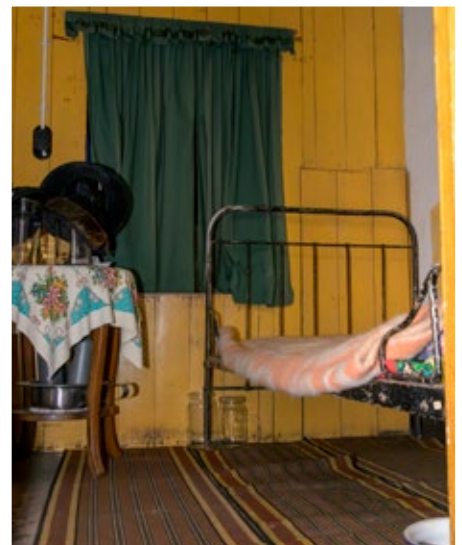
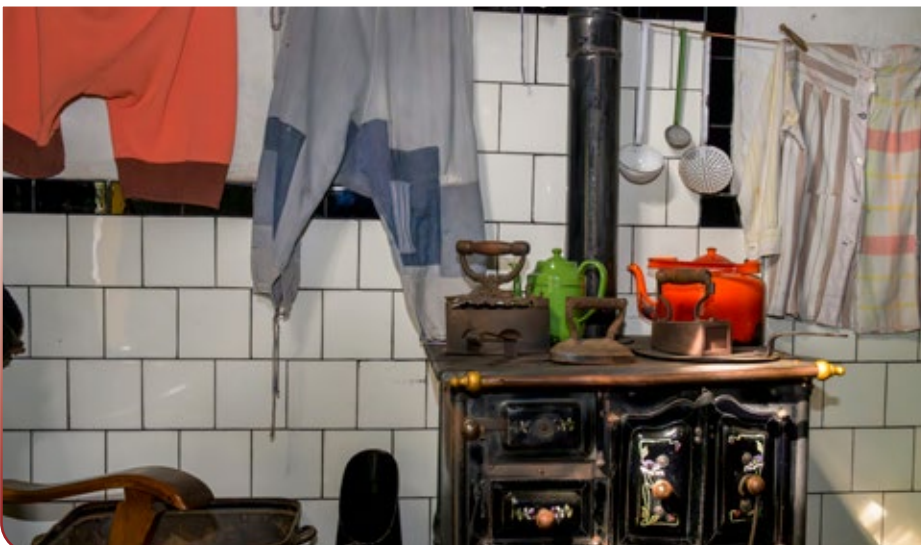
**SCHERPE PRIJZEN!
 GRATIS BEZORGD!
 EIGEN TECHNISCHE DIENST!**

Bakkerstraat 17 - Putten - Steenstr.11 Arnhem - www.vanHunen.nl

Oude herinneringen herleven bij de Mariahoeve

Foto's: Jibbe van Bekkum

DE VOLGENDE ONDERNEMERS ZIJN OOK **Vrienden**
VAN DE MARIAHOEVE EN DE TIEN MALEN

GARAGEBEDRIJF
v. VEENHUIZEN

**RAKHORST
AUTOSERVICE**

KASTEEL
DE VANENBURG

MEILING
SINDS 1928.

van de Brug
INT. TANKTRANSPORT BV

ROORDINK | ARCHITECTEN BNA

VAN GANSWIJK
DAMES- EN HERENMODE

Colofon

**De Graver is een uitgave van het
Puttens Historisch Genootschap**

Redactie

Bert Klompenhouwer
Bertha van Renselaar
Jibbe van Bekkum
Marja van de Klok - Schipper
Monique Met

Druk

Nummer 2 - Jaargang 36 - Juni 2026

Contactgegevens

Redactie "De Graver"
graver@phg-putten.nl
www.phg-putten.nl

Vormgeving en druk

Calumma, Ermelo

De Graver wordt vier keer per jaar verspreid onder donateurs en vrienden van het Puttens Historisch Genootschap.

Kopij, vragen of opmerkingen voor De Graver?

Neem dan contact op met de redactie via graver@phg-putten.nl.
De deadline voor het aanleveren van kopij voor de editie augustus 2026 is **14 juli 2026**.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen af te wijzen, in te korten of te wijzigen. Uiteraard altijd in overleg met de schrijver.

Foto's moeten digitaal worden aangeleverd in min. 300dpi.

De in dit blad opgenomen artikelen geven niet noodzakelijkerwijs de mening van het bestuur en/of de redactie weer. Het bestuur en/of de redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor (onjuiste) informatie in de artikelen.

Indien er klachten zijn over bezorging kunt u contact opnemen met de redactie via: graver@phg-putten.nl

PHG-bestuur

Jan van den Hoorn - voorzitter
Johan Grift - vicevoorzitter
Marja van de Klok-Schipper - secretaris
Aart van de Mheen - penningmeester
Peter Vink - bestuurslid
Henk van der Zwaag - bestuurslid
Voor de contactpersonen van de diverse werkverbanden vallend onder het PHG-bestuur verwijzen we graag naar de website van het PHG (phg-putten.nl).

Voor vragen aan het bestuur van het Puttens Historisch Genootschap en de beide musea De Tien Malen en de Mariahoeve kunt u contact opnemen met de secretaris:

secretaris@phg-putten.nl

Adreswijzigingen kunt u doorgeven aan de ledenadministratie, Teun van Unen, tel. 06 - 535 209 72, of per mail naar

relatiebeheer@phg.conscribo.nl

Met dank aan

De Vrienden van de Stichting en alle donateurs en sponsors

Als donateur van het PHG ondersteunt u onze doelstellingen en ontvangt u ons kwartaalblad De Graver met informatie over onze werkzaamheden. Ook heeft u gratis toegang tot Museumboerderij Mariahoeve en Museum De Tien Malen.

Minimumbedrag voor toegezegde donaties is € 20,00 per jaar en het donateurschap wordt per kalenderjaar verlengd.

Het RSIN nummer van het PHG is 805823724.

Het PHG is een stichting met een culturele ANBI status.

Uw donateurschap voor het komende jaar kunt u opzeggen door vóór 1 december (van het lopende jaar) een mail te sturen naar:

penningmeester@phg-putten.nl

Betalingen kunnen gedaan worden naar:

IBAN: NL94RABO 03841229 22

BIC: RABONL2U

KvK St. reg.nr. 410 358 22

© 2026 Puttens Historisch Genootschap

De Graver
HISTORISCH PUTTEN

